Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
ANTHONYJA MICHAELA COLLINSA
od 4. svibnja 2023. [1]

Predmet C-560/20

CR,
GF,
TY
Druga stranka u žalbenom postupku:
Landeshauptmann von Wien

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču, Austrija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Politika useljavanja – Pravo na spajanje obitelji – Direktiva 2003/86/EZ – Spajanje obitelji izbjeglicâ – Maloljetnik bez pratnje – Članak 10. stavak 3. točka (a) – Roditelji i punoljetna sestra s invaliditetom koji traže spajanje obitelji s maloljetnikom bez pratnje kojem je odobren status izbjeglice – Član obitelji izbjeglice koji se ne navodi u članku 10. stavcima 2. i 3. – Članak 3. stavak 5. – Mogućnost država članica da donesu povoljnije odredbe – Članak 4. stavak 2. točka (b) – Spajanje obitelji s odraslom neoženjenom/neudanom djecom sponzora koja nisu u mogućnosti skrbiti za vlastite potrebe zbog svojeg zdravstvenog stanja – Članak 17. – Ispitivanje zahtjeva za spajanje obitelji u svakom slučaju zasebno – Uravnotežena i razumna ocjena svih relevantnih interesa – Članak 7. i članak 24. stavci 2. i 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima”

I. Uvod

1. Zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču, Austrija) odnosi se na to imaju li roditelji maloljetnog izbjeglice bez pratnje [2] i njegova punoljetna sestra s invaliditetom pravo na spajanje obitelji. U tu svrhu sud koji je uputio zahtjev želi saznati koji datum treba uzeti u obzir kako bi se ocijenio status maloljetnika izbjeglice. Taj sud također pita treba li, s obzirom na pravo Unije, punoljetnoj sestri maloljetnog izbjeglice bez pratnje, kojoj je utvrđen invaliditet, izdati dozvolu boravka ako bi odbijanje izdavanja dozvole onemogućilo njihove roditelje da ostvare pravo na spajanje obitelji.

[1] Izvorni jezik: engleski

[2] Kako se ti pojmovi definiraju u članku 2. točkama (b) i (f) Direktive Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji (SL 2003., L 251, str. 12.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 70. te ispravci SL 2020., L 61, str. 32. i SL 2020., L 61, str. 33.).

II. Pravni okvir

A. Pravo Europske unije

2. U članku 2. točki (c) Direktive 2003/86 pojam „sponzor” definira se kao „[…] državljanin treće države koji zakonito boravi u državi članici i koji traži ili čiji članovi obitelji traže spajanje obitelji da bi mu/joj se pridružili.”

3. Člankom 2. točkom (f) Direktive 2003/86 pojam „maloljetnik bez pratnje” definira se kao „[…] državljani treće zemlje ili osobe bez državljanstva mlađe od osamnaest godina, koji stignu na državno područje države članice bez pratnje odrasle osobe odgovorne prema zakonu ili običaju, i tako dugo dok ne budu učinkovito pod zaštitom takve osobe, ili maloljetnici koju su ostavljeni bez pratnje nakon ulaska na državno područje država članica.”

4. U skladu s člankom 3. stavkom 5. Direktive 2003/86, ona ne utječe na mogućnost država članica da donose ili održavaju povoljnije odredbe.

5. Na temelju članka 4. stavka 2. točke (b) Direktive 2003/86, države članice mogu, u skladu s tom direktivom i pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz njezina poglavlja IV., dopustiti ulazak i boravak punoljetnoj neoženjenoj/neudanoj djeci sponzora ili njegova supružnika, kada oni objektivno nisu u mogućnosti skrbiti za vlastite potrebe zbog svojeg zdravstvenog stanja.

6. Člankom 10. Direktive 2003/86 predviđa se sljedeće:

„[…]

2. Države članice mogu dopustiti spajanje obitelji drugih članova obitelji koji nisu navedeni u članku 4. ako ih izbjeglica uzdržava.

3. Ako je izbjeglica maloljetna osoba bez pratnje, države članice:

(a) dopuštaju ulazak i boravak u svrhe spajanja obitelji njegove/njezine rodbine u prvom stupnju izravne uzlazne linije bez primjene uvjeta utvrđenih člankom 4. stavkom 2. točkom (a);

[…]”

7. U skladu s člankom 12. Direktive 2003/86:

„1. Iznimno od članka 7., države članice ne traže da izbjeglica i/ili njegovi članovi obitelji dostave, u pogledu zahtjeva koji se odnose na one članove obitelji navedene u članku 4. stavku 1., dokaz da izbjeglica ispunjava uvjete navedene u članku 7.

[…]

Države članice mogu tražiti od izbjeglice da udovolji uvjetima navedenima u članku 7. stavku 1. ako zahtjev za spajanje obitelji nije podnesen u roku od tri mjeseca nakon odobrenja statusa izbjeglice.”

B. Austrijsko pravo

8. Relevantne odredbe nacionalnog prava sadržane su u člancima 11. i 46. Bundesgesetza über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs-und Aufenthaltsgesetz – NAG) (Savezni zakon o nastanu i boravku u Austriji, u daljnjem tekstu: NAG) od 16. kolovoza 2005.[3] i člancima 34. i 35. Bundesgesetza über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) (Savezni zakon o azilu, u daljnjem tekstu: AsylG 2005) od 16. kolovoza 2005.[4]

III. Činjenično stanje iz glavnog postupka i prethodna pitanja

9. Osoba RI sirijski je državljanin rođen 1. rujna 1999. Kao maloljetnik bez pratnje stigao je u Austriju 31. prosinca 2015. te je 8. siječnja 2016. podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za imigraciju i azil, Austrija) odobrio je osobi RI status izbjeglice dok je bila maloljetna te joj je 5. siječnja 2017. dostavio tu odluku. Tri mjeseca i jedan dan nakon toga, 6. travnja 2017., osobe CR i GF, koje su roditelji osobe RI, i osoba TY, koja je punoljetna sestra osobe RI[5], podnijeli su zahtjeve[6] austrijskom veleposlanstvu u Siriji za odobrenje ulaska u Austriju i boravka u toj zemlji s osobom RI u svrhu spajanja obitelji. U trenutku podnošenja tih zahtjeva osoba RI bila je maloljetna. Austrijsko veleposlanstvo odbilo je te zahtjeve[7] uz obrazloženje da je osoba RI postala punoljetna tijekom postupka spajanja obitelji. Protiv te odluke nije podnesena žalba te je ona postala konačna 26. lipnja 2018.

10. Osobe CR, GF i TY podnijele su 11. srpnja 2018. Landeshauptmannu von Wien (guverner savezne zemlje Beč, Austrija) zahtjeve za izdavanje dozvola boravka u svrhu spajanja obitelji na temelju članka 46. stavka 1. podstavka 2. NAG-a. Osobe CR i GF pozvale su se na prava koja imaju na temelju Direktive 2003/86. Osoba TY svoj je zahtjev temeljila na članku 8. Europske konvencije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: EKLJP). Landeshauptmann von Wien (guverner savezne zemlje Beč) odbio je 20. travnja 2020. te zahtjeve uz obrazloženje da nisu podneseni u roku od tri mjeseca od dana na koji je osobi RI odobren status izbjeglice.

11. Osobe CR, GF i TY (u daljnjem tekstu: žalitelji) osporavali su te odluke pred Verwaltungsgerichtom Wien (Upravni sud u Beču). Taj sud pita, među ostalim, imaju li žalitelji pravo na spajanje obitelji u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86 s obzirom na to da je tijekom postupka spajanja obitelji osoba RI postala punoljetna. U slučaju niječnog odgovora, taj sud želi saznati kad se taj zahtjev za spajanje obitelji trebao podnijeti kako bi žalitelji imali to pravo.

12. Nakon rasprave Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) utvrdio je da žalitelji nemaju pravo na smještaj koji se smatra „normalnim”[8], da nemaju „zdravstveno osiguranje”[9] te da nemaju stabilne i redovite prihode[10]. Stoga ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 7. Direktive 2003/86. Sud koji je uputio zahtjev također je utvrdio da osoba TY, koja živi sa svojim roditeljima u Siriji, boluje od cerebralne paralize, zbog čega je trajno vezana za invalidska kolica i potrebna joj je svakodnevna

3 BGBl. I, 100/2005. Na ovaj se postupak primjenjuje verzija od 14. kolovoza 2018. BGBl. I, 56/2018.

4 BGBl. I, br. 100/2005. Na ovaj se postupak primjenjuje verzija od 18. listopada 2017. BGBl. I, 145/2017.

5 Rođena 15. kolovoza 1988. Osobe CR, GF i TY sirijski su državljani.

6 U skladu s člankom 35. AsylG-a 2005

7 Odluka o odbijanju tih zahtjeva dostavljena je 29. svibnja 2018.

8 Vidjeti članak 7. stavak 1. točku (a) Direktive 2003/86.

9 Vidjeti članak 7. stavak 1. točku (b) Direktive 2003/86.

10 Vidjeti članak 7. stavak 1. točku (c) Direktive 2003/86.

osobna njega, uključujući pomoć prilikom hranjenja. Njezina majka, osoba CR, pruža joj tu njegu. Roditelji osobe TY ne mogu je ostaviti samu jer njega koju joj majka pruža nije na drugi način dostupna u Siriji i ondje nema drugih članova obitelji.

13. Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) presudio je da se, s obzirom na to da Republika Austrija ne primjenjuje mogućnost predviđenu člankom 10. stavkom 2. Direktive 2003/86, osoba TY u skladu s austrijskim pravom ne smatra članom obitelji u kontekstu spajanja obitelji. Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra da bi roditelji osobe RI bili prisiljeni odreći se svojeg prava na spajanje obitelji koje proizlazi iz članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 u slučaju da se osobi TY, sestri osobe RI, ne izda dozvola boravka u isto vrijeme kada i njihovim roditeljima. Taj sud pita može li se tumačenje članka 20. UFEU-a iz presuda Ruiz Zambrano [11] i Dereci i dr. [12] po analogiji primijeniti na ostvarivanje prava na spajanje obitelji u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86 proširenjem područja primjene te direktive na kategorije osoba različite od onih koje se izričito predviđaju u toj direktivi. Sud koji je uputio zahtjev ističe da bi na temelju austrijskog prava osoba TY mogla ispunjavati uvjete za izdavanje dozvole boravka zbog uvjerljivih razloga povezanih s njezinim privatnim i obiteljskim životom u skladu s člankom 8. EKLJP-a. Međutim, taj sud smatra da bi se pravom na dozvolu boravka koje proizlazi iz prava Unije mogla dodijeliti veća zaštita od one koju bi u skladu s člankom 8. EKLJP-a mogla pružiti austrijska tijela.

14. U tim je okolnostima Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Mogu li se državljani treće zemlje koji su roditelji izbjeglice, koji je kao maloljetnik bez pratnje podnio zahtjev za azil i kojem je još kao maloljetniku odobren azil, i dalje pozivati na članak 2. točku (f) u vezi s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) [Direktive 2003/86] o pravu na spajanje obitelji ako je izbjeglica postao punoljetan nakon odobrenja azila, ali tijekom postupka za izdavanje dozvole boravka njegovim roditeljima?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: je li u tom slučaju potrebno da roditelji državljanina treće zemlje zahtjev za spajanje obitelji podnesu u roku koji se navodi u točki 61. presude Suda od 12. travnja 2018., A. i S., [C-550/16, EU:C:2018:248,] odnosno ‚u načelu […] u roku od tri mjeseca od dana kad je dotičnom maloljetniku priznat status izbjeglice'?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: treba li punoljetnoj sestri osobe kojoj je odobren status izbjeglice, koja je državljanka treće zemlje, na temelju prava Unije izravno izdati dozvolu boravka ako bi roditelji izbjeglice u slučaju odbijanja izdavanja dozvole boravka punoljetnoj sestri izbjeglice *de facto* bili prisiljeni odreći se svojeg prava na spajanje obitelji koje proizlazi iz članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive [2003/86] zato što je toj izbjegličinoj punoljetnoj sestri zbog njezina zdravstvenog stanja bezuvjetno potrebna stalna njega njezinih roditelja te zbog toga ne može ostati sama u zemlji podrijetla?

4. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje: koje kriterije treba primijeniti prilikom ocjene pravodobnosti u pogledu toga je li takav zahtjev za spajanje obitelji ‚u načelu' podnesen u roku od tri mjeseca u smislu razmatranja koja se navode u točki 61. presude Suda od 12. travnja 2018., A. i S.[C-550/16, EU:C:2018:248]?

[11] Presuda od 8. ožujka 2011., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124)

[12] Presuda od 15. studenoga 2011., Dereci i dr. (C-256/11, EU:C:2011:734)

5. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje: mogu li se roditelji izbjeglice i dalje pozivati na svoje pravo na spajanje obitelji koje imaju na temelju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive [2003/86] ako su između dana kad je maloljetniku odobren status izbjeglice i dana kad je podnesen zahtjev za spajanje obitelji prošla tri mjeseca i jedan dan?

6. Može li država članica u postupku za spajanje obitelji u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive [2003/86] od roditelja izbjeglice u načelu zahtijevati da ispunjavaju uvjete iz članka 7. stavka 1. Direktive [2003/86]?

7. Ovisi li zahtjev za ispunjavanje uvjeta koji se navode u članku 7. stavku 1. Direktive [2003/86] u okviru spajanja obitelji na temelju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive [2003/86] o tome je li, u smislu članka 12. stavka 1. trećeg podstavka Direktive [2003/86], zahtjev za spajanje obitelji podnesen u roku od tri mjeseca nakon odobrenja statusa izbjeglice?"

IV. Postupak pred Sudom

15. Predsjednik Suda prekinuo je 9. srpnja 2021. postupak u ovom predmetu do donošenja presude kojom se završava postupak u predmetu C-279/20 i u spojenim predmetima C-273/20 i C-355/20. Predsjednik Suda pitao je 8. kolovoza 2022. sud koji je uputio zahtjev želi li, s obzirom na presude donesene u tim predmetima, u cijelosti ili djelomično ostati pri svojem zahtjevu za prethodnu odluku [13]. Sud koji je uputio zahtjev odustao je 6. rujna 2022. od prvog pitanja iz svojeg zahtjeva za prethodnu odluku, ali je ostao pri svojem zahtjevu u pogledu drugog, trećeg, četvrtog, petog, šestog i sedmog pitanja.

16. Žalitelji, nizozemska i austrijska vlada te Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja. Te su iste stranke na raspravi od 14. veljače 2023. iznijele usmena očitovanja i odgovorile na pitanja Suda.

V. Ocjena

17. U skladu sa zahtjevom Suda, u svojem mišljenju analizirat ću samo treće pitanje [14].

18. Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) u biti pita ima li punoljetna sestra maloljetnog izbjeglice bez pratnje, koja je državljanka treće zemlje i koja zbog svojeg zdravstvenog stanja u potpunosti ovisi o svojim roditeljima, pravo na dozvolu boravka na temelju prava Unije ako bi odbijanje izdavanja te dozvole onemogućilo njezine roditelje da ostvare pravo na spajanje obitelji [15]. Žalitelji i Komisija smatraju da na to pitanje treba odgovoriti potvrdno. Nizozemska i austrijska vlada predlažu da se na njega odgovori niječno.

[13] Presude od 1. kolovoza 2022., Bundesrepublik Deutschland (Spajanje obitelji djeteta koje je postalo punoljetno) (C-279/20, EU:C:2022:618) i od 1. kolovoza 2022., Bundesrepublik Deutschland (Spajanje obitelji s maloljetnim izbjeglicom), (C-273/20 i C-355/20, EU:C:2022:617)

[14] Budući da se treće i šesto pitanje djelomično preklapaju, razmotrit ću šesto pitanje suda koji je uputio zahtjev u dijelu u kojem je to potrebno kako bi se Sudu pomoglo u donošenju odluke.

[15] Treće pitanje temelji se na pretpostavci da se državljani treće zemlje koji su roditelji (CR i GF) izbjeglice (RI), koji je podnio zahtjev za azil i kojem je kao maloljetniku bez pratnje odobren azil prije nego što je postao punoljetan, mogu pozivati na članak 2. točku (f) Direktive 2003/86, u vezi s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) te direktive, čak i ako je izbjeglica o kojem je riječ postao punoljetan nakon što mu je odobren azil, ali tijekom postupka spajanja obitelji.

19. Žalitelji tvrde da bi, s obzirom na zdravstveno stanje osobe TY, odbijanje njezina zahtjeva za spajanje obitelji onemogućilo njezine roditelje, osobe CR i GF, da ostvare pravo na spajanje obitelji sa svojim sinom, osobom RI, čime bi se to pravo lišilo svakog korisnog učinka. Takav se ishod protivi cilju Direktive 2003/86 u pogledu promicanja spajanja obitelji kao i zahtjevu da se posebno uzme u obzir položaj izbjeglica. Protivi se i načelu djelotvornosti, u skladu s kojim se odredbama nacionalnog prava ne smije u praksi onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarivanje prava dodijeljenih pravom Unije. Komisija smatra i da članak 10. stavak 3. točku (a) Direktive 2003/86 treba tumačiti na način da se punoljetnu sestru maloljetnog izbjeglice bez pratnje, kojoj je utvrđen invaliditet, uključi u područje primjene te odredbe kako bi se izbjeglici omogućilo spajanje s roditeljima.

20. Nizozemska vlada smatra da bi se proširenjem područja primjene članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 kako bi se njime obuhvatilo punoljetnu sestru maloljetnog izbjeglice bez pratnje, kojoj je utvrđen invaliditet, lišilo korisnog učinka odredbe te direktive kojima se državama članicama izričito dopušta da prošire krug osoba koje imaju pravo na spajanje obitelji. Austrijska vlada tvrdi da se proširenje područja primjene Direktive 2003/86 protivi izričitoj volji zakonodavca Unije jer se tom mjerom sveobuhvatno definiraju kategorije osoba koje na temelju te direktive imaju pravo na spajanje obitelji.

21. Sud koji je uputio zahtjev smatra da ostvarivanje prava osobe RI na spajanje obitelji s njezinim roditeljima ovisi o tome hoće li se osobi TY odobriti pravo boravka u isto vrijeme kada i njihovim roditeljima [16]. Stoga ću najprije ispitati pravo osobe RI na spajanje obitelji s njezinim roditeljima na temelju prava Unije prije nego što ispitam ima li osoba TY pravo na dozvolu boravka na temelju tog prava.

A. Pravo maloljetnog izbjeglice bez pratnje na spajanje obitelji s njegovim roditeljima – članak 10. stavak 3. točka (a) Direktive 2003/86

22. Kako bi se olakšala integracija državljana trećih zemalja u državama članicama omogućavanjem obiteljskog života na temelju spajanja obitelji, Direktivom 2003/86 utvrđuju se uvjeti za ostvarenje prava na spajanje obitelji državljana trećih zemalja koji zakonito borave na teritoriju država članica [17]. Člankom 5. stavkom 5. Direktive 2003/86 zahtijeva se da države članice prilikom ispitivanja zahtjeva za spajanje obitelji uzimaju u obzir najbolje interese uključene maloljetne djece s ciljem promicanja obiteljskog života. [18] Direktivu 2003/86 treba tumačiti i primjenjivati s obzirom na, među ostalim, članak 7. i članak 24. stavke 2. i 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) [19]. Člankom 7. Povelje priznaje se pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života [20]. Tu odredbu treba tumačiti u vezi s obvezom uzimanja u obzir najboljeg interesa djeteta, kao što se to navodi u članku 24. stavku 2. Povelje. U obzir treba uzeti i potrebu, iznesenu u članku 24. stavku 3. Povelje, da dijete održava redovite osobne odnose s oba roditelja [21].

[16] Člankom 13. stavkom 2. Direktive 2003/86 predviđa se da, čim se prihvati zahtjev za spajanje obitelji: „[d]ržava članica u pitanju odobrava članovima obitelji prvu dozvolu boravka u trajanju od barem godinu dana. Ta dozvola boravka može se produžiti.” Člankom 13. stavkom 1. Direktive 2003/86 predviđa se i da, čim prihvati zahtjev za spajanje obitelji, „država članica u pitanju dopušta ulazak članu ili članovima obitelji”.

[17] Na koje upućuju uvodna izjava 4. i članak 1. Direktive 2003/86.

[18] Presuda od 1. kolovoza 2022., Bundesrepublik Deutschland (Spajanje obitelji s maloljetnim izbjeglicom) (C-273/20 i C-355/20, EU:C:2022:617, t. 35. i 39.)

[19] Vidjeti uvodnu izjavu 2. Direktive 2003/86.

[20] Budući da članak 7. Povelje sadržava prava koja odgovaraju onima koja se jamče člankom 8. stavkom 1. EKLJP-a, značenje i područje primjene tih prava jednaki su (presuda od 15. studenoga 2011., Dereci i dr., C-256/11, EU:C:2011:734, t. 70. i navedena sudska praksa).

[21] Presuda od 13. ožujka 2019., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, t. 55. i 56. i navedena sudska praksa)

23. U članku 4. Direktive 2003/86 definiraju se članovi obitelji državljanina treće zemlje u pogledu kojih države članice moraju ili mogu, ovisno o slučaju, priznati pravo na spajanje obitelji u smislu te direktive [22]. Člankom 4. stavkom 1. Direktive 2003/86 uređuje se pravo na spajanje obitelji članova uže obitelji sponzora, odnosno njegova supružnika i njihove maloljetne djece [23]. U članku 4. stavku 2. točki (a) Direktive 2003/86 predviđa se da države članice u određenim okolnostima mogu dopustiti spajanje obitelji roditeljima sponzora ili njegova supružnika. Stoga u načelu svaka država članica uređuje mogućnost spajanja obitelji s roditeljima s obzirom na tu odredbu. Ostvarivanje te mogućnosti konkretno je uvjetovano time da sponzor uzdržava roditelje i da roditelji nemaju odgovarajuću obiteljsku potporu u zemlji podrijetla [24]. Pravo na spajanje obitelji u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (a) Direktive 2003/86 ostvaruje se i „u skladu s uvjetima utvrđenima u poglavlju IV." Direktive 2003/86.

24. Člankom 7. stavkom 1. Direktive 2003/86, koji se nalazi u njezinu poglavlju IV., dopušta se državama članicama da zatraže dostavljanje dokaza da sponzor ima (a) smještaj koji se smatra normalnim za usporedivu obitelj u državi članici o kojoj je riječ; (b) zdravstveno osiguranje za sebe i članove svoje obitelji; i (c) stabilne i redovite izvore prihoda koji su dovoljni za vlastito uzdržavanje i uzdržavanje članova njegove obitelji, bez pribjegavanja sustavu socijalne pomoći države članice o kojoj je riječ. Budući da se u članku 7. stavku 1. Direktive 2003/86 upotrebljava riječ „može", države članice mogu izuzeti iz primjene zahtjeve predviđene tom odredbom.

25. U određenim slučajevima izbjeglice mogu ostvariti pravo na spajanje obitelji prema povoljnijim uvjetima [25]. Članak 10. stavak 3. Direktive 2003/86 konkretno se odnosi na situaciju maloljetnih izbjeglica bez pratnje. Tom se odredbom omogućuje povlašteno postupanje prema njima [26] na način da im se osigurava spajanje obitelji s, među ostalim, njihovim roditeljima [27] ili zakonskim skrbnicima [28] a da se pritom na njih ne primjenjuju određeni uvjeti koji se inače primjenjuju na temelju te direktive. Stoga se člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86 od država članica zahtijeva [29] da maloljetnom izbjeglici bez pratnje dopuste spajanje obitelji s njegovim roditeljima „bez primjene uvjeta utvrđenih člankom 4. stavkom 2. točkom (a)" te direktive.

26. Budući da se u članku 4. stavku 2. točki (a) Direktive 2003/86 izričito upućuje na uvjete utvrđene u poglavlju IV., države članice od maloljetnog izbjeglice bez pratnje ili njegovih roditelja ne mogu zahtijevati da u okviru postupka spajanja obitelji na temelju članka 10. stavka 3. točke (a)

[22] Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 35.). Članak 4. Direktive 2003/86 nije iscrpan. Vidjeti primjerice članak 10. stavak 2. Direktive 2003/86.

[23] Vidjeti uvodnu izjavu 9. Direktive 2003/86. U presudi od 6. prosinca 2012., O i dr. (C-356/11 i C-357/11, EU:C:2012:776, t. 64. i 65.), Sud je presudio da se u članku 4. stavku 1. Direktive 2003/86 utvrđuje širok pojam „uže obitelji". Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se člankom 4. stavkom 1. Direktive 2003/86 državama članicama nalažu točno određene pozitivne obveze koje odgovaraju jasno definiranim subjektivnim pravima, a koje zahtijevaju od njih da, u slučajevima koji se uređuju tom direktivom, odobre spajanje obitelji određenim članovima obitelji sponzora bez mogućnosti korištenja ikakve margine prosudbe u tom pogledu (presuda od 20. studenoga 2019., Belgische Staat (Sustav prešutne odluke o odobravanju) (C-706/18, EU:C:2019:993, t. 29. i navedena sudska praksa).

[24] Presuda od 12. travnja 2018., A. i S. (C-550/16, EU:C:2018:248, t. 34.)

[25] Vidjeti poglavlje V. Direktive 2003/86, naslovljeno „Spajanje obitelji izbjeglica". U skladu s uvodnom izjavom 8. Direktive 2003/86, „[p]osebna pažnja trebala bi se pokloniti izbjegličkoj situaciji u vezi s razlozima koji su ih natjerali na bijeg iz svoje zemlje i priječe im tamo vođenje normalnog obiteljskog života. Povoljniji uvjeti trebali bi se stoga predvidjeti za ostvarenje njihovog prava na spajanje obitelji."

[26] Presuda od 12. travnja 2018., A. i S. (C-550/16, EU:C:2018:248, t. 44.)

[27] U članku 10. stavku 3. točki (a) Direktive 2003/86 upućuje se na rodbinu u prvom stupnju izravne uzlazne linije.

[28] Članak 10. stavak 3. točka (b) Direktive 2003/86

[29] U toj se odredbi upotrebljava indikativ prezenta punoznačnog glagola. Stoga, kad je riječ o pravu maloljetnih izbjeglica bez pratnje na spajanje obitelji s roditeljima u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86, države članice ne raspolažu marginom prosudbe (presuda od 12. travnja 2018., A. i S., C-550/16, EU:C:2018:248, t. 43.).

Direktive 2003/86 ispune zahtjeve iz članka 7. stavka 1. te direktive [30]. Iz članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 jasno proizlazi da je zakonodavac Unije izričito isključio, među ostalim, zahtjev u skladu s kojim maloljetnog izbjeglicu bez pratnje moraju uzdržavati roditelji [31] te da on mora ispunjavati zahtjeve iz članka 7. stavka 1. Direktive 2003/86 [32]. Takvo tumačenje članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 odgovara kontekstu u kojem se nalazi i cilju Direktive 2003/86 prema kojem izbjeglicama treba pružiti povlaštenu zaštitu i potrebno je uzeti u obzir osjetljivu situaciju maloljetnika, osobito maloljetnika bez pratnje. Kada bi se od roditelja maloljetnog izbjeglice bez pratnje zahtijevalo da ispune zahtjeve iz članka 7. stavka 1. Direktive 2003/86, djelotvorna primjena članka 10. stavka 3. točke (a) te direktive i povlašteno postupanje prema maloljetnim izbjeglicama bez pratnje bili bi ograničeni.

B. Pravo maloljetnog izbjeglice bez pratnje na spajanje obitelji s drugim članovima obitelji – članak 10. stavak 2. i članak 10. stavak 3. točka (a) Direktive 2003/86

27. Sud je presudio da sestra izbjeglice ne pripada članovima sponzorove obitelji na koje se upućuje u članku 4. Direktive 2003/86 [33]. Osim toga, osoba RI nema pravo na spajanje obitelji sa svojom sestrom, osobom TY, u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86. Tekst te odredbe nedvosmislen je: primjenjuje se isključivo na maloljetne izbjeglice bez pratnje i njihove roditelje [34].

28. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da nacionalna tijela ne smiju, na temelju Direktive 2003/86, izdati dozvolu boravka državljaninu treće zemlje koji ne ispunjava zahtjeve predviđene u tu svrhu tom direktivom. Sud je čak presudio da se nacionalnim propisom kojim se omogućuje izdavanje dozvole boravka na temelju Direktive 2003/86 osobi koja ne ispunjava zahtjeve navedene u direktivi ugrožava koristan učinak te direktive te se on protivi njezinim ciljevima [35].

29. Donošenjem Direktive 2003/86, koja se primjenjuje na sve države članice osim Kraljevine Danske i Irske, zakonodavac Unije nije imao namjeru iscrpno urediti sva pitanja koja se odnose na spajanje obitelji [36], nego je utvrdio skup minimalnih zajedničkih pravila koja se temelje na načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti [37]. Direktivom 2003/86 stoga se nastoji postići minimalno usklađivanje i njome se ne isključuje pravo država članica da primjenjuju odredbe nacionalnog prava u području spajanja obitelji u slučajevima koji se ne uređuju tom direktivom [38]. Uvjeti iz Direktive 2003/86 stoga se primjenjuju ne dovodeći u pitanje mogućnost država članica

[30] Austrijska vlada smatra da se uvjeti iz članka 7. stavka 1. Direktive 2003/86 primjenjuju na spajanje obitelji u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) te direktive. Ističe da se u članku 12. stavku 1. prvom podstavku Direktive 2003/86 izričito upućuje na primjenu zahtjeva predviđenih u njezinu članku 7. stavku 1., pri čemu se isključuje primjena tih zahtjeva. Prema mišljenju te vlade, u članku 10. stavku 3. točki (a) Direktive 2003/86 ne upućuje se izričito na primjenu njezina članka 7. stavka 1. te se stoga niti ne isključuje njegova primjena.

[31] Presuda od 12. travnja 2018., A. i S. (C-550/16, EU:C:2018:248, t. 34.)

[32] U skladu s člankom 12. stavkom 1. Direktive 2003/86, države članice ne zahtijevaju od izbjeglice i/ili članova njegove uže obitelji da ispunjavaju uvjete iz članka 7. te direktive. Stoga se člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86 maloljetnim izbjeglicama bez pratnje pruža veća zaštita od one koja im se pruža člankom 12. stavkom 1. prvim podstavkom Direktive 2003/86, čija je primjena ograničena na izbjeglice i članove njihove uže obitelji.

[33] Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 69.)

[34] Ta je odredba neraskidivo povezana s pojmom „uža obitelj" u smislu Direktive 2003/86.

[35] Presuda od 20. studenoga 2019., Belgische Staat (Sustav prešutne odluke o odobravanju) (C-706/18, EU:C:2019:993, t. 35. i 37. i navedena sudska praksa)

[36] Vidjeti članak 3. stavak 5. Direktive 2003/86.

[37] Vidjeti uvodnu izjavu 16. Direktive 2003/86.

[38] Vidjeti u tom smislu mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Pikamäea u predmetu Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Obiteljsko jedinstvo – Prethodno odobrena zaštita) (C-483/20, EU:C:2021:780, t. 53.) i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Hogana u postupku donošenja mišljenja 1/19 (Istanbulska konvencija) (EU:C:2021:198, bilješka 81.).

da, u skladu s njezinim člankom 3. stavkom 5., dodijele pravo ulaska i boravka pod povoljnijim uvjetima na temelju svojeg nacionalnog prava [39]. Kada država članica predvidi takve povoljnije uvjete, njihova se primjena uređuje nacionalnim pravom, a ne Direktivom 2003/86 [40], čime se isključuje primjena Povelje [41].

30. Austrijska vlada potvrdila je na raspravi da, iako smatra da osoba TY nema pravo na spajanje obitelji s osobom RI u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86, Republika Austrija takvim pojedincima odobrava pravo na spajanje obitelji na temelju nacionalnog prava u skladu s člankom 8. EKLJP-a. Ta se podjela nadležnosti između Europske unije i država članica odražava u jasnom tekstu Direktive 2003/86 i u dosljednom tumačenju odredbi te direktive u sudskoj praksi Suda.

31. Neovisno o tome, žalitelji i Komisija tvrde da, kako bi se zajamčila djelotvornost prava maloljetnog izbjeglice bez pratnje na spajanje obitelji s njegovim roditeljima na temelju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86, tu odredbu treba tumačiti na način da se to pravo odobrava njegovu bratu ili sestri s invaliditetom. Taj cilj treba postići tumačenjem članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 s obzirom na članke 7. i 24. Povelje kako bi se osobi RI zajamčilo ostvarivanje prava na spajanje obitelji sa svojim roditeljima, a time i sa sestrom [42].

32. Prilikom provedbe članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 države članice trebaju poštovati temeljna prava propisana Poveljom, u ovom slučaju njezinim člancima 7. i 24. Međutim, postojanje te obveze ne može ići u prilog tumačenju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 ili bilo koje druge njezine odredbe na način koji se protivi izričitom tekstu te direktive. Takvo tumačenje *contra legem*, koje se temelji na upućivanju na odredbe Povelje ili načelo djelotvornosti, također se isključuje jer bi se njime povrijedilo načelo pravne sigurnosti [43]. Isto tako, nepostojanje upućivanja na druge članove obitelji u članku 10. stavku 3. točki (a) Direktive 2003/86 ne može se pripisati previdu zakonodavca Unije jer je posebno predvidio situacije slične onima u ovom predmetu, kao što to jasno proizlazi iz članka 4. stavka 2. točke (b) i članka 10. stavka 2. te direktive.

33. Člankom 10. stavkom 2. Direktive 2003/86 izričito se dopušta državama članicama da dodijele pravo na spajanje obitelji članovima obitelji izbjeglice koji nisu navedeni u članku 4. te direktive ako ih izbjeglica uzdržava [44]. Članak 10. stavak 2. Direktive 2003/86 svakoj državi članici omogućava da sama odluči o takvom proširenju područja primjene Direktive 2003/86. Tom se

[39] Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 43.). Vidjeti po analogiji presudu od 13. ožujka 2019., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, t. 32. do 43.), u kojoj se članak 3. stavak 2. točka (c) Direktive 2003/86 tumači na način da se iz područja primjene te odredbe isključuju članovi obitelji korisnika supsidijarne zaštite koji su državljani trećih zemalja. Iako ti članovi obitelji nisu obuhvaćeni područjem primjene prava Unije, država članica može im na temelju nacionalnog prava osigurati povoljnije postupanje (presuda od 7. studenoga 2018., K i B, C-380/17, EU:C:2018:877, t. 34. i 37.).

[40] Vidjeti po analogiji presudu od 19. studenoga 2019., TSN i AKT (C-609/17 i C-610/17, EU:C:2019:981, t. 34. i 49.). Vidjeti po analogiji i presudu od 15. srpnja 2021., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, t. 82. i 83.) u pogledu Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.).

[41] Vidjeti po analogiji presudu od 10. lipnja 2021., Land Oberösterreich (Potpora za stanovanje) (C-94/20, EU:C:2021:477, t. 60. do 63.).

[42] Vidjeti i uvodnu izjavu 2. Direktive 2003/86.

[43] Po analogiji s tumačenjem nacionalnog prava *contra legem* vidjeti presudu od 19. travnja 2016., DI (C-441/14, EU:C:2016:278, t. 32. i navedena sudska praksa). Načela opisana u sudskoj praksi primjenjuju se na tumačenje prava Unije i nacionalnog prava. Vidjeti po analogiji i Lenaerts, K. i Gutiérrez-Fons, J., *To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice*, EUI AEL 2013/9, str. 16., u kojem autori navode da „kada se odredba prava Unije može tumačiti na više načina, prednost treba dati tumačenju koje omogućuje očuvanje korisnog učinka odredbe o kojoj je riječ. […] Podrazumijeva se da se tim općim načelom tumačenja ne smije preći granica koja vodi u područje tumačenja *contra legem*."

[44] Vidjeti po analogiji presudu od 13. ožujka 2019., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, t. 48.).

odredbom državama članicama također ostavlja široka margina prosudbe u pogledu odabira članova obitelji izbjeglice, osim onih koji su navedeni u članku 4. Direktive 2003/86, na koje se može primijeniti takvo proširenje [45].

34. Iz spisa kojim Sud raspolaže jasno proizlazi da je Republika Austrija odlučila da neće iskoristiti mogućnost predviđenu člankom 10. stavkom 2. Direktive 2003/86. U svakom slučaju, osoba TY ovisi o svojim roditeljima, a ne bratu, osobi RI [46]. Sud je presudio da se nacionalna odredba kojom se ne poštuje uvjet uzdržavanja iz članka 10. stavka 2. Direktive 2003/86 protivi ciljevima te direktive zbog toga što se njome dopušta dodjela statusa na temelju te direktive osobama koje ne ispunjavaju uvjete za dodjelu [47].

35. Sud je također presudio da se Poveljom državama članicama ne oduzima ovlast da odluče provesti članak 10. stavak 2. Direktive 2003/86 i ispitivati zahtjeve za spajanje obitelji podnesene na temelju te odredbe [48]. Iz toga proizlazi da Sud ne može izmijeniti ili proširiti tekst i područje primjene članka 10. stavka 2. Direktive 2003/86 time da se osloni na članke 7. ili 24. Povelje [49].

36. Stoga predlažem Sudu da utvrdi da, u skladu s člankom 10. stavkom 2. i člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86, u vezi s člancima 7. i 24. Povelje, osoba RI nema pravo na spajanje obitelji sa svojom sestrom, osobom TY. Neželjeno proširenje područja primjene tih odredbi protivilo bi se novijoj sudskoj praksi Suda, ugrozilo bi koristan učinak Direktive 2003/86 te bi narušilo pažljivo uspostavljenu zakonodavnu ravnotežu između Europske unije i država članica.

37. Sudskom praksom Suda koja se odnosi na članak 20. UFEU-a i građanstvo Unije, na koju se poziva sud koji je uputio zahtjev, također se ne može po analogiji opravdati proširenje područja primjene Direktive 2003/86 [50]. U presudi Ruiz Zambrano [51] Sud je presudio, među ostalim, da se članku 20. UFEU-a protivi situacija u kojoj bi država članica odbila državljaninu treće zemlje koji ima maloljetnu djecu koju uzdržava, i koja su građani Unije, pravo boravka u državi članici u kojoj borave i čiji su državljani ta djeca kada bi se takvom odlukom toj djeci uskratilo stvarno uživanje bitnog sadržaja prava koja proizlaze iz statusa građanina Unije. U toj je presudi Sud istaknuo da je građanstvo Europske unije „temeljni status državljana država članica" [52]. Status državljana trećih

45 Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 39. i 40.). U skladu s uvodnom izjavom 10. Direktive 2003/86, „[n]a državama članicama je da odluče žele li dopustiti spajanje obitelji za rodbinu u izravnoj uzlaznoj liniji, odraslu neudanu/neoženjenu djecu […]".

46 Iako su tužitelji na raspravi naveli da osoba RI šalje otprilike 100 eura mjesečno svojoj obitelji u Siriji, ne postoje dokazi da osoba RI uzdržava osobu TY.

47 Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 42.). U skladu s uvodnom izjavom 6. Direktive 2003/86, „materijalni uvjeti za ostvarenje prava na spajanje obitelji trebali bi biti utvrđeni na osnovu zajedničkih kriterija". Vidjeti po analogiji i presudu od 7. studenoga 2018., K i B (C-380/17, EU:C:2018:877, t. 44., 48. i 49.), u kojoj je Sud presudio da bi članak 12. stavak 1. treći podstavak Direktive 2003/86 bio lišen korisnog učinka i jasnoće kada državama članicama ne bi bilo dopušteno odrediti rok za podnošenje zahtjeva za spajanje obitelji na temelju te odredbe.

48 Presuda od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 65.)

49 Člankom 51. stavkom 1. Povelje previđa se da se njezine odredbe primjenjuju na države članice samo kada provode pravo Unije. U skladu s njezinim člankom 51. stavkom 2., Poveljom se ne proširuje područje primjene prava Unije izvan ovlasti Europske unije, ne uspostavlja se nova ovlast ni zadaća za Europsku uniju niti se mijenjaju ovlasti i zadaće kako su utvrđene Ugovorima. Vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, t. 85.).

50 Presude od 8. ožujka 2011., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124); od 15. studenoga 2011., Dereci i dr. (C-256/11, EU:C:2011:734) i od 10. svibnja 2017., Chavez-Vilchez i dr. (C-133/15, EU:C:2017:354). Vidjeti i presudu od 15. srpnja 2021., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602).

51 Presuda od 8. ožujka 2011. (C-34/09, EU:C:2011:124)

52 Presuda od 8. ožujka 2011., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124, t. 41. i navedena sudska praksa)

zemalja, uključujući izbjeglice, može se usporediti sa statusom građana Unije samo u slučajevima u kojima se pravom Unije državljanima trećih zemalja izričito dodjeljuju usporediva prava i obveze [53].

C. Pravo na spajanje obitelji odrasle neoženjene/neudane djece koja nisu u mogućnosti skrbiti za vlastite potrebe zbog svojeg zdravstvenog stanja – članak 4. stavak 2. točka (b) Direktive 2003/86

38. Člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86 predviđa se da države članice mogu dopustiti ulazak i boravak odrasloj neoženjenoj/neudanoj djeci sponzora ili njegova supružnika kada djeca o kojoj je riječ nisu objektivno u mogućnosti skrbiti za vlastite potrebe zbog svojeg zdravstvenog stanja. Pritom treba poštovati uvjete predviđene u poglavlju IV. Direktive 2003/86.

39. Neovisno o činjenici da nije jasno je li Republika Austrija odlučila iskoristiti mogućnost predviđenu člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86 [54], ta se odredba odnosi na užu obitelj sponzora, a ne na njegovu braću i sestre. Osoba TY stoga se ne može pozivati na tu odredbu kako bi ostvarila pravo na spajanje obitelji s osobom RI. Kao što se to navodi u točkama 36. i 37. ovog mišljenja, prema sudskoj praksi Suda proširenje zaštite koja se pruža člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86 na druge osobe protivi se ciljevima te direktive. Osim toga, Povelja ne može funkcionirati na način da se njome ograničava mogućnost država članica da odaberu hoće li primijeniti tu odredbu [55].

40. Iako osoba RI i njezina sestra, osoba TY, nemaju pravo na spajanje obitelji na temelju članka 4. stavka 2. točke (b) Direktive 2003/86, roditelji osobe RI, odnosno osobe CR i GF, imaju pravo na spajanje obitelji s osobom RI u skladu s njezinim člankom 10. stavkom 3. točkom (a). Nakon što se njihov zahtjev za spajanje obitelji prihvati, osobe CR i GF imat će pravo i na dobivanje dozvole boravka u Republici Austriji u skladu s člankom 13. stavkom 2. Direktive 2003/86. U presudi O i dr. [56] Sud je istaknuo da državljane trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici i koji traže spajanje obitelji treba priznati kao „sponzore" u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2003/86. Osobe CR i GF imaju pravo na spajanje obitelji s osobom TY na temelju članka 4. stavka 2. točke (b) Direktive 2003/86, pod uvjetom da Republika Austrija iskoristi tu mogućnost. Kada države članice odluče iskoristiti tu mogućnost, one provode pravo Unije. Stoga nacionalnim propisima u tom području treba poštovati temeljna prava utvrđena Poveljom, kao i načelo proporcionalnosti [57].

41. Osobe CR, GF i TY zajedno su podnijele zahtjeve za spajanje obitelji s osobom RI. S obzirom na prirodu njihovih obiteljskih odnosa i na teški invaliditet osobe TY, njihove bi zahtjeve trebalo ispitati istodobno [58] kako bi se utvrdila sva njihova prava i obveze na temelju prava Unije,

[53] Vidjeti primjerice uvodnu izjavu 3. i članak 13. Direktive 2003/86. Vidjeti po analogiji i Direktivu Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom (SL 2004., L 16, str. 44.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 41. i ispravak SL 2021., L 3, str. 41.). Ograničenja u pogledu proširenja područja primjene Direktive 2003/86 potvrđena u sudskoj praksi koja se navodi u točkama 36. i 37. ovog mišljenja primjenjuju se *mutatis mutandis* na spajanje obitelji u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86.

[54] Nizozemska vlada navela je na raspravi, a da joj pritom austrijska vlada nije proturječila, da je Republika Austrija iskoristila mogućnost predviđenu člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86.

[55] Vidjeti po analogiji presudu od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 42. i 65.).

[56] Presuda od 6. prosinca 2012., O i dr. (C-356/11 i C-357/11, EU:C:2012:776, t. 68.)

[57] Vidjeti po analogiji presudu od 12. prosinca 2019., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Spajanje obitelji – Sestra izbjeglice) (C-519/18, EU:C:2019:1070, t. 61. do 67.).

[58] Austrijska vlada potvrdila je na raspravi da se ti zahtjevi ispituju istodobno.

uključujući članak 4. stavak 2. točku (b), članak 10. stavak 3. točku (a) i članak 13. Direktive 2003/86, u vezi s člankom 7. i člankom 24. stavcima 2. i 3. Povelje [59]. Prema ustaljenoj sudskoj praksi u tom pogledu, člankom 17. Direktive 2003/86 zahtijeva se pojedinačno ispitivanje zahtjeva za spajanje obitelji. Prilikom provedbe Direktive 2003/86 i ispitivanja takvih zahtjeva nadležna nacionalna tijela moraju provesti uravnoteženu i razumnu ocjenu svih uključenih interesa [60]. Potrebno je i uzeti u obzir najbolji interes maloljetnog djeteta i posebne okolnosti maloljetnih izbjeglica bez pratnje [61].

42. Stoga se protivi ciljevima Direktive 2003/86 te članka 7. i članka 24. stavaka 2. i 3. Povelje zahtijevati od podnositelja zahtjeva kao što su osobe CR i/ili GF [62] da posjeduju dozvolu boravka u skladu s člankom 13. stavkom 2. te direktive prije ispitivanja, u skladu s njezinim člankom 4. stavkom 2. točkom (b), zahtjeva osobe TY za spajanje obitelji s njezinim roditeljima. Osim toga, takvim bi se rascjepkanim pristupom ugrozilo pravo osobe RI na spajanje obitelji na temelju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86.

43. Republika Austrija može uvjetovati spajanje obitelji u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86 ispunjavanjem zahtjeva predviđenih člankom 7. stavkom 1. te direktive. Ti se zahtjevi primjenjuju samo na osobu TY jer se na osobe CR i GF ne primjenjuju na temelju članka 10. stavka 3. točke (a) Direktive 2003/86 [63]. Sud je presudio da s obzirom na to da je odobrenje spajanja obitelji opće pravilo, mogućnost predviđenu člankom 7. stavkom 1. Direktive 2003/86 treba tumačiti usko. Države članice ne smiju upotrebljavati svoju marginu prosudbe na način kojim bi se osujetio cilj promicanja spajanja obitelji [64]. Na sudu koji je uputio zahtjev jest da utvrdi postupaju li nadležna tijela u skladu sa zahtjevima članka 7. stavka 1. Direktive 2003/86 te povezanu sudsku praksu.

VI. Zaključak

44. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na treće pitanje koje je uputio Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču, Austrija) odgovori na sljedeći način:

Članak 4. stavak 2. točku (b), članak 10. stavak 3. točku (a), članak 13. stavak 2. i članak 17. Direktive Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji te članak 7. i članak 24. stavke 2. i 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da punoljetni brat ili sestra maloljetnog izbjeglice bez pratnje, kojem ili kojoj je utvrđen invaliditet i koji ili koja zbog svojeg zdravstvenog stanja u potpunosti ovisi o roditeljima, ima pravo na

[59] Vidjeti po analogiji članak 16. stavak 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinaka) (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.). Člankom 16. stavkom 1. Uredbe br. 604/2013 predviđa se, među ostalim, da kada podnositelj zahtjeva s teškim invaliditetom ovisi o pomoći svojih roditelja koji zakonito borave u državi članici, ta država članica obično zadržava zajedno ili spaja podnositelja zahtjeva s tim roditeljem. U skladu s uvodnom izjavom 17. te uredbe, cilj je te odredbe omogućiti državama članicama spajanje „članova obitelji" kada je to potrebno zbog humanitarnih razloga. Vidjeti po analogiji i presudu od 6. studenoga 2012., K (C-245/11, EU:C:2012:685, t. 26. do 54.).

[60] Presuda od 21. travnja 2016., Khachab (C-558/14, EU:C:2016:285, t. 43. i navedena sudska praksa)

[61] Vidjeti po analogiji presudu od 7. studenoga 2018., K i B (C-380/17, EU:C:2018:877, t. 26. do 36.).

[62] Osobe CR i GF imaju pravo na spajanje obitelji s osobom RI u skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) Direktive 2003/86 te stoga imaju pravo na dozvolu boravka u skladu s člankom 13. stavkom 2. te direktive.

[63] Vidjeti točku 26. ovog mišljenja.

[64] Presuda od 4. ožujka 2010., Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, t. 43.)

spajanje obitelji sa svojim roditeljima i maloljetnim bratom ili sestrom na temelju prava Unije, pod uvjetom da je država članica o kojoj je riječ iskoristila mogućnost predviđenu člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2003/86.